

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Моргуненко Артем Сергійович**, 1998 року народження, громадянин України. Освіта – вища: закінчив у 2021 році Університет ДФС України, отримана кваліфікація магістр - з фінансів, банківської справи та страхування. З 2021 року навчається в аспірантурі денної форми навчання кафедри обліку та аудиту Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Здобувач успішно виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування»: склав усі екзамени, заліки, виконав програму педагогічної практики, склав комплексний підсумковий іспит з фаху і отримав Академічну довідку про виконання освітньо-наукової програми.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «01» липня 2025 року № 783 (на підставі рішення Вченої ради від 26 червня 2025 року, протокол № 17), у складі:

**Голови разової
спеціалізованої
вченої ради:**

Володимира Миколайовича Краєвського,
доктора економічних наук, професора, декана
факультету податкової справи, обліку та аудиту
Державного податкового університету

Рецензентів:

Юрія Ігорьовича Мискіна, доктора
економічних наук, професора, професора
кафедри економічної політики, маркетингу та
бізнес-аналітики Державного податкового
університету

Марини Олегівни Скорик, кандидата
економічних наук, доцента, доцента кафедри
економічної політики, маркетингу та бізнес-
аналітики Державного податкового університету

Офіційних опонентів:

Ірини Вікторівни Жиглей, доктора
економічних наук, професора, професора
кафедри інформаційних систем в управлінні та
обліку Державний університет «Житомирська
політехніка»

Валерії Валеріївни Фесенко, доктора економічних наук, професора, професора кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування Університет митної справи та фінансів

на засіданні «29» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» **Моргуненку Артему Сергійовичу** на підставі публічного захисту дисертації **«Обліково-аналітичне забезпечення контролю за трансфертним ціноутворенням»** за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Дисертацію виконано у Державному податковому університеті Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник – **Тетяна Миколаївна Сторожук**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами) та вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувач має 21 наукову публікацію за темою дисертації, з яких 10 – статей у журналах, включених до переліку фахових наукових видань України категорії «Б»; 10 – тез доповіді, опублікованих в матеріалах за результатами роботи науково-практичних конференцій та 1 участь у колективній монографії. В опублікованих працях здобувача повністю відображено сутність та зміст отриманих результатів дослідження та їх наукова новизна. Автором дотримано принципів та норм академічної доброчесності.

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Роль трансфертного ціноутворення у формуванні моделі податкової поведінки. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 2 (70).

С. 162-168. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-2-8568> (0,53 д.а., особисто автора 0,27 д.а.).

2. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Загально-теоретичні засади еволюції норм трансфертного ціноутворення: проблемні питання та шляхи їх вирішення. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-35> (0,9 д.а., особисто автора 0,45 д.а.).

3. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Використання штучного інтелекту при формуванні політики трансфертного ціноутворення. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2024. №3. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-3> (0,53 д.а., особисто автора 0,27 д.а.).

4. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Інтеграція блокчейн-технології в систему обліку та аналізу контрольованих операцій. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. (12). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-09-03> (0,53 д.а., особисто автора 0,27 д.а.).

5. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Використання блокчейну та штучної нейронної мережі при автоматизації контролю в сфері трансфертного ціноутворення. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. 328(2). С. 344-350. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-41> (0,53 д.а., особисто автора 0,27 д.а.).

6. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Методологічні аспекти трансфертного ціноутворення в контексті формування облікової політики МГК. *Український економічний часопис*. 2024. (7). С. 117–124. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-7-19> (0,9 д.а., особисто автора 0,45 д.а.).

7. Моргуненко А. С. Методи оцінки умов контрольованих операцій: вітчизняні та світові підходи. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.110> (0,85 д.а.).

8. Моргуненко А. С. Організація процесу оцінки операцій з трансфертного ціноутворення МГК. *Український економічний часопис*. 2025. (8). С. 63–67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-8-11> (0,56 д.а.).

9. Сторожук Т. М., Моргуненко А. С. Документальне оформлення операцій з трансфертного ціноутворення в системі обліку міжнародних груп компаній. *Облік і фінанси*. 2025. 1(107). С. 15–23. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-1\(107\)-15-23](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-1(107)-15-23) (0,9 д.а., особисто автора 0,45 д.а.).

10. Моргуненко А. С. Алгоритмізація процесу узгодженості серед учасників МГК при трансфертному ціноутворенні. *Причорноморські економічні студії*. 2025. Вип. 92. С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.92-9> (0,75 д.а.).

Наукові праці апробаційного характеру:

11. Моргуненко А. С. Режим «Безпечні гавані» як опція міжнародної практики регулювання трансфертних цін. *II Міжнародний податковий конгрес: [Електронне видання] збірник матеріалів* (м. Ірпінь, 26 листопада 2021 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 697-701. (0,1 д.а.).
12. Моргуненко А. С. Методи трансфертного ціноутворення: аналіз та використання суб'єктами господарювання. *Обліково-аналітичне забезпечення управління суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку: основні принципи та інструменти прийняття управлінських рішень*: [Електронне видання] матеріали круглого столу (м. Ірпінь, 12 травня 2023 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2023. С. 19-21. (0,24 д.а.).
13. Моргуненко А. С. Конкурентні правила трансфертного ціноутворення на шляху до євроінтеграції. *Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції*: [Електронне видання] XIV Міжнародна науково-практична конференція (м. Ірпінь, 08 грудня 2023 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2023. С. 111-113 (0,12 д.а.).
14. Моргуненко А. С. Теоретичні аспекти принципу «вितягнутої руки» при трансфертному ціноутворенні. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін*: [Електронне видання] матеріали круглого столу (м. Полтава, 26 жовтня 2023 р.). Полтава: Полтавський державний аграрний університет, 2023. С. 270-272 (0,2 д.а.).
15. Моргуненко А. С. Виклики трансфертного ціноутворення внаслідок цифровізації економіки. *Обліково-аналітичне забезпечення управління суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку: основні принципи та інструменти прийняття управлінських рішень*: [Електронне видання] матеріали круглого столу (м. Ірпінь, 29 березня 2024 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2024. С.161-63. (0,17 д.а.).
16. Сторожук Т. М. Моргуненко А. С. Попереднє узгодження ціноутворення у контрольованих операціях як складова управління ризиками. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностні сценарії та перспективи розвитку*: [Електронне видання] VI Міжнародна науково-практична конференція (м. Херсон – м. Хмельницький, 18-19 квітня 2024 р.). Херсон: Херсонський національний технічний університет, 2024. С. 307-309 (0,15 д.а., особисто автора 0,08 д.а.).
17. Моргуненко А. С. До питання удосконалення формування звітної документації з трансфертного ціноутворення. *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики*: [Електронне видання] III Міжнародна науково-практична інтернет конференція (м. Ірпінь, 14 травня 2024 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2024. С. 85-89 (0,21 д.а.).
18. Моргуненко А. С. Концепція DEMPE-аналізу операцій з нематеріальними активами як механізм контролю за трансфертним ціноутворенням. *Трансформація фіскальної політики в умовах євроінтеграції*: [Електронне видання] XV Міжнародна науково-практична конференція

(м. Ірпінь, 22 листопада 2024 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2024. С. 128-130 (0,13 д.а.).

19. Моргуненко А. С. До питання трансфертного ціноутворення в умовах тарифної війни. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання в умовах сталого розвитку*: [Електронне видання] матеріали круглого столу (м. Ірпінь, 11 квітня 2025 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2025. (0,15 д.а.).

20. Моргуненко А. С. Аналіз трансфертного ціноутворення в умовах економічної невизначеності. *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики*: [Електронне видання] IV Міжнародна науково-практична інтернет конференція (м. Ірпінь, 06 травня 2025 р.). Ірпінь: Державний податковий Університет, 2025. С.119-123 (0,18 д.а.).

Монографії, опубліковані за рішенням Вченої ради ЗВО (наукової установи)

21. Удосконалення моніторингу контрольованих операцій та оцінювання ризиків з питань трансфертного ціноутворення: монографія/ Н. М. Борейко, С. С. Брехов, В. Ф. Дейнека, В. В. Кругляк, Є. А. Курілов та ін.; за заг. ред. С. С. Брехова. Ірпінь: ФОП Мельник А. А., 2021. 193 с. (Особисто автора 0,3 д.а.).

У дискусії взяли участь (голова, офіційні опоненти, рецензенти й інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – Жиглей Ірина Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державний університет «Житомирська політехніка», оцінюючи в цілому роботу позитивно, зазначила дискусійний характер окремих її положень, а саме:

1. У пункті 1.1 дисертації автором розглянуто етапи еволюції трансфертного ціноутворення в Україні, а також запропоновано власну структуру цих етапів. Разом із тим, залишено поза увагою важливий аспект взаємозв'язку між розвитком трансфертного ціноутворення та пільговими режимами оподаткування, зокрема такими як «ДіяСіті». Доцільним було б висвітлити потенційний вплив пільг податкових режимів на ризики невідповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої руки» при формуванні політики трансфертного ціноутворення країни.

2. Аналіз методів трансфертного ціноутворення у європейських країнах (додаток Г), поданий автором у дисертації, заслуговує на схвальну оцінку. Водночас було б доцільно доповнити цей аналіз кількісними економічними показниками щодо частоти застосування окремих методів та динаміки їх використання в процесі імплементації положень Плану BEPS, що сприяло б посиленню дослідження в умовах євроінтеграційного процесу вітчизняного

законодавства.

3. У розділі 2 дисертації запропоновано форми документального забезпечення контрольованих операцій з метою належного застосування механізмів трансфертного ціноутворення. Водночас доцільно було б доповнити ці форми прикладами їх практичного використання на основі реальних або умовних даних підприємств. Включення таких прикладів не лише поглибило б прикладну спрямованість запропонованих рішень, а й сприяло б їх кращій адаптації до умов функціонування суб'єктів господарювання, які потенційно підпадають під регулювання у сфері трансфертного ціноутворення. Окрім того, автору слід було б передбачити необхідність постійного оновлення документальних реєстрів, адже внутрішньогрупові операції швидко змінюються, що вимагає гнучкості та оперативного оновлення інформаційних систем для забезпечення актуальності даних.

4. Запропонований автором у підпункті 3.3 підхід до ідентифікації та оцінки ризиків трансфертного ціноутворення на основі використання нейронної мережі є актуальним. Водночас, доцільним видається розширення переліку використовуваних маркерів ризику, зокрема, за рахунок включення індикаторів з міжнародного оподаткування, специфічних галузевих ризиків, а також маркерів, пов'язаних із особливостями юрисдикцій, в яких присутня МГК. Такий підхід дозволив би підвищити точність моделі при обробці складної обліково-аналітичної інформації та сприяв би більш ефективному виявленню нетипових або ризикових схем трансфертного ціноутворення в умовах функціонування МГК.

Офіційний опонент – Фесенко Валерія Валеріївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування Університет митної справи та фінансів. Оцінюючи в цілому позитивно зміст дисертації, новизни представлених результатів, відмічаючи ґрунтовність дослідження, звернула увагу на положення дискусійного характеру та деякі неточності:

1. Додаткової концептуалізації потребує у п.1.2 (ст.58) термін «політика трансфертного ціноутворення». Запропонований автором термін, становить інтерес з позиції розширення наукового інструментарію. Проте його остаточне позиціонування у системі категорій податкового адміністрування вимагає чіткішого визначення мех застосування, правового статусу та співвідношення з усталеними термінами, що дозволило б уникнути суперечностей у правозастосовній практиці.

2. Форми документального забезпечення контрольованих операцій, представлені у п. 2.1 (ст. 103-105), є обґрунтованими й методично цінними. Водночас прикладна значущість цих форм могла б бути суттєво підсилена шляхом ілюстрації їх застосування на реальних даних суб'єктів господарювання – з метою кращої адаптації запропонованих інструментів до практики.

3. Використання поняття «цифрова екосистема» у контексті автоматизації узгодженого аналізу трансфертного ціноутворення між учасниками МГК, зокрема в межах запропонованого «Звіту про контрагентів-нерезидентів» п. 2.1 (ст. 115-116), потребує уточнення. З огляду на багатозначність, складність терміну та його широке вживання у сфері цифрової економіки, варто було б чітко окреслити логіку його застосування у межах розробленого документу, аби уникнути термінологічної неоднозначності.

4. У п. 3.3 дисертаційної роботи представлено модель ідентифікації та оцінки ризиків трансфертного ціноутворення з використанням нейронної мережі є актуальною та інноваційною в умовах цифровізації економіки, але потребує поглиблення, зокрема в контексті розширення системи індикаторів і практичної апробації. З метою підвищення її прикладного значення доцільним було б провести її апробацію в умовах реальної діяльності підприємств, що дозволило б підтвердити її ефективність, адаптивність і надійність.

Рецензент – Мискін Юрій Ігорьович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики Державного податкового університету. Високо оцінив зміст і результати дисертаційної роботи, проте виділив декілька положень, які викликають питання:

1. Характеризуючи практику застосування методів трансфертного ціноутворення на основі аналізу світової практики (дод. Г), доцільно було б доповнити дослідження порівняльною таблицею з числовими прикладами їх застосування у різних країнах. Така візуалізація дала б змогу наочно відобразити практичні наслідки кожного методу, у тому числі їх вплив на формування податкових зобов'язань компаній та ефективність контролю, який здійснюють фіскальні органи.

2. Запропонована автором поетапна модель організації процесу оцінки господарських операцій з трансфертного ціноутворення у межах міжнародної групи компаній (с. 110), безумовно має теоретичну цінність. Разом з тим, практичне втілення моделі виглядало б більш аргументовано та переконливо у разі її апробації на основі реальних даних учасників міжнародної групи компаній або умовно змодельованих сценаріїв.

3. Обґрунтування поняття «звітна документація з трансфертного ціноутворення» (с. 142) хоча й пропонує новий підхід, водночас потребує глибшого аналізу. Зокрема, доцільно було б дослідити особливості його застосування у правовому регулюванні різних країн, що дало б змогу чіткіше позиціонувати термін у міжнародному нормативно-правовому просторі.

4. При розгляді зарубіжних підходів до управління ризиками трансфертного ціноутворення (пункт 3.1), не вистачає обґрунтування очікуваних економічних та інституційних наслідків для України у разі імплементації подібних практик. Включення такої аналітичної оцінки дозволила б зробити висновки більш аналітичними.

5. Аналізуючи елементи трирівневої документації з трансфертного ціноутворення (дод. П), на наш погляд, доцільно було б подати конкретні приклади або шаблони основних документів (Документації з трансфертного ціноутворення, Глобальної документації з трансфертного ціноутворення (майстер-файл), а також Звіту в розрізі країн міжнародної групи компаній). Систематизація цих форм звітності в контексті національного законодавства підвищила б прикладну цінність дослідження.

Рецензент – Скорик Марина Олегівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями дискусійного та рекомендаційного характеру:

1. Під час розкриття сутності трансфертного ціноутворення як об'єкта контролю, автором переважно акцентовано увагу на податковому аспекті даного явища (стор. 26-30), залишивши поза увагою обліковий аспект. У зв'язку з цим недостатньо розкрито трансформацію методології бухгалтерського обліку під впливом потреб у контролі за трансфертним ціноутворенням. Зокрема, варто було б деталізувати, які саме бухгалтерські процедури, системи облікових оцінок чи принципи (наприклад, принцип превалювання сутності над формою) зазнають адаптації в контексті контрольованих операцій.

2. Запропонована концепція автоматизованого ризико-орієнтованого моніторингу передбачає застосування методів машинного навчання для виявлення атипових цінових відхилень (стор. 193). Однак, враховуючи специфіку контрольованих операцій та їхню правову чутливість, дисертанту слід було би обґрунтувати обмеження такого підходу, зокрема: питання інтерпретованості моделей, юридичної відповідальності за помилкові сигнали, необхідності ретельної валідації нейромереж у вузькоформатних вибірках.

3. Визначаючи зміст і завдання системи внутрішнього контролю трансфертного ціноутворення, автор обґрунтовує необхідність формування електронного реєстру внутрішньогрупових операцій (стор. 279). Проте відсутня порівняльна оцінка альтернативних підходів – таких як інтеграція з функціоналом ERP (Enterprise Resource Planning), застосування XBRL-форматів звітності, використання елементів цифрового обліку з цифровими підписами.

4. Попри розробку моделі облікової політики в частині трансфертного ціноутворення (стор. 123-128), дисертація залишає поза увагою міждержавні особливості. Наприклад, у транснаціональних корпораціях часто діє зведена політика трансфертного ціноутворення, яка охоплює одночасно кілька юрисдикцій. Було б доцільно обговорити, яким чином національні вимоги до облікової політики підприємства узгоджуються з міжнародними стандартами групи (зокрема, з політиками за принципами BEPS або вимогами до Country-by- Country Reporting).

5. В дисертації згадується про потенціал блокчейн-технологій для обліку контрольованих операцій (стор. 189-195), проте розгляд цього питання обмежується загальнотеоретичним описом. Не надано техніко-економічної оцінки (ТСО), типів блокчейнів (публічні чи приватні), ризиків децентралізації доступу до облікових даних, що наразі є критично важливим для аналітики високої точності.

Голова разової спеціалізованої вченої ради – доктор економічних наук, професор **Краєвський Володимир Миколайович**, декан факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового університету, без зауважень.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент **Сторожук Тетяна Миколаївна**, доцент кафедри обліку та аудиту Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«за» – 5 (п'ять) членів ради;

«проти» – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Моргуненку Артему Сергійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Володимир КРАЄВСЬКИЙ

